

134. Nacionalista román történészek támadása a Magyar Tudományos Akadémia ellen, az „Erdély története” kiadása miatt. (Részlet) Bukarest, 1987. március 13.

A Magyar Népköztársaság Tudományos Akadémiájának gondozásában nemrégiben napvilágot látott az *Erdély története* című munka, ez a körülbelül 2000 oldal terjedelmű, háromkötetes átfogó szintézis, amelyet kutatói munkaközösség írt a Magyar NK művelődésügyi minisztere, Köpeczi Béla felelős szerkesztésében. Minthogy a magyar kutatócsoport vizsgálódásainak tárgya Erdély – ez az ősrégi román föld –, a munka, természetesen, érdeklődést keltett a román történészek körében. Annál is inkább, mert nekik jogukban áll tudni, lemondtak-e a régi társadalmi rendszerben és a régi történetírásban hangoztatott, egykori nacionalista, sovén tételekről és sablonokról.

A Köpeczi Béla irányítása alatt készült *Erdély története* egyáltalán nem felel meg ennek az elvárásnak. Már eleve sajnálattal kell megállapítanunk, olyan munka áll előttünk, amely alapvető tételeiben és következtetéseiben nem különbözik a sovén és revizionista irányzatú, régi magyar történetírástól. Végiglapozva ezt a munkát, az olvasónak az a benyomása, hogy a szerzők hihetetlen módon kiléptek az idő keretei közül, mert a Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadójának gondozásában 1986-ban kinyomtatott kötetek, úgy tűnik, több mint négy évtizeddel ezelőtt íródtak. És mégis, a valóság ez: a munka napjainkban látott napvilágot a legmagasabb tudományos fórum égisze alatt, felelős szerkesztője pedig a magyar kormány egyik tagja.

A román szakemberek elemezni fogják *Erdély történetét* és véleményt mondanak a munka lapjain felvetett fontosabb kérdések mindegyikéről. Ezúttal csupán összképet kívánunk nyújtani olvasóinknak erről a munkáról, kiemelve az értékeléshez szükséges összetevőket, ami nem vezethet, csak egyetlen következtetésre: Erdély történetének, s következésképpen a román nép történetének durva meghamisítása előtt, népünkre nézve egyaránt káros és sértő tételek hangoztatása, Románia területi épsége elvitatásának szándékos próbálkozása előtt állunk. A román nép története alapvető kérdéseiben, mint például a géta-dák ősök folytonossága, a dák-római eredet, a kontinuitás az ősi földön, a románok egysége a középkorban, politikai és jogi státusuk, a harc az erdélyi románok nemzeti és társadalmi felszabadulásáért, a nagy csaták a függetlenség kivívásáért, az egységes nemzeti állam megteremtéséért és a románok helye az egyetemes történelemben, a román múlt minden lényeges összetevőiben *Erdély történetének* szerzői – mint látni fogjuk – a történelmi valóság ellenpólusára helyezkednek, torzítva és meghamisítva a történelmi igazságot. [...]¹

E valótlanságok láttán minden tisztességes olvasó, minden jóhiszemű ember csak felháborodással és tiltakozással olvashatja a Köpeczi Béla vezette szerzőkolléktíva provokációs állítását. Hogyan engedik meg maguknak e könyv szerzői, amelynek borítólapján az Erdély története cím olvasható, hogy megpróbálják semmissé tenni egy hosszas, a román néptől annyi áldozatot követelő harc eredményét, egy sok évszázados állandó törekvés, a nemzeti egység

¹ A kihagyott részekben a szerzők felróják a magyarországi tudományos kiadvány szerzőinek, hogy nem fogadják el a dáko-román kontinuitás dogmáját – akárcsak Robert Roesler XIX. századi német történész, és szerintük a román (vlach) társadalom alapjában véve nomadizáló társadalom volt a középkorban. A következő oldalakon ezt igyekeznek cáfolni, illetve a román történetírás napjainkban is jórészt elfogadott sémáit ismétlik („román államalakulatok” a magyar honfoglalás idején, az erdélyi vajdák valójában szuverén uralkodók voltak, Mihai Viteazul a „román országok” első egyesítője volt, 1918-ban a román nép önrendelkezési joga teljesült be stb. stb.) és felróják, hogy a magyar szerzők „teljességgel mellőzik... a román dokumentumok értékeléseit” (ami nem igaz!), végső konklúziójuk pedig az, hogy „a szerzők minden lelkiismeretfurdalás nélkül” következetesen törekednek „a történelmi valóság torzítására és meghamisítására”, „rágalmazzák a román népet”, stb. stb.

valóra váltásáért? Hogyan szolgálhatja egy ilyen könyv „a két nép közötti barátságot”, ahogyan azt fellengzősen kijelenti a munka felelős szerkesztője.

Egyöntetűen elismert tény, hogy a Román Kommunista Párt politikájának köszönhetően a nemzetiségi kérdés teljes és végérvényes megoldást nyert: a románok és az együtt élő nemzetiségek ugyanazokkal a jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek és együttes erőfeszítéssel építik a sokoldalúan fejlett szocialista társadalmat. De a szocialista Románia nagy eredményeiről minden területen, beleértve a nemzeti kérdést is, a szerzők csaknem egyáltalán nem szólnak, ismét gyerekes módon – adathiányra hivatkoznak.

Valójában a helyzet az, hogy a munka olvasásából kitűnik a megállapítás, miszerint a szerzőket nem annyira a romániai magyar nemzetiség sorsa foglalkoztatja, mint inkább az, hogy diverziót keltsenek és megtévesszék a közvéleményt. Fellépésük azokhoz a próbálkozásokhoz tartozik, amelyek célja a „romániai kisebbségek” álproblémáját hozni létre, amihez nincs semmilyen objektív alap. A román nép és az együtt élő nemzetiségek évszázadokon át együtt küzdve és dolgozva, ma új arculatot kölcsönöznek közös hazájuknak, Románia Szocialista Köztársaságnak.

Erdély története politikai orientációjánál fogva revizionista és sovén szellemben összeállított munka, tökéletesen beleillik a nacionalista magyar történelemtudományi irodalomba, mely a múlt századtól kezdve mindmáig igyekszik igazolni anakronisztikus politikai és területi struktúrák élesztgetését. [...] ²

Kit akarnak a szerzők most meggyőzni arról, hogy Erdély „külön etnikai és kulturális entitás”? Aki egybeveti a három említett munkát, amely időben a horthysta Magyarországtól napjainkig terjed, megállapíthatja, hogy az alaptételek azonosak, néha még megfogalmazásukban is. A szerzők ígéretei, miszerint „a történelmi materializmus alapvető kategóriáit alkalmazták”, üres szavaknak bizonyulnak, amennyiben reakciós, nacionalista szellemben, sovén, revizionista kirohanásoktól tarkított munka előtt állunk.

A magyar szerzőkolléktíva módszere, mint láttuk, igen „egyszerű”; mindazt, ami nem illik bele a legvilágosabb revizionista lényegű politikai célzatossággal rendelkező, előre meghatározott értelmezésük sablonjaiba, kiküszöbölik. Jellemző ilyen tekintetben a román történelmi munkákkal szembeni eljárás, amennyiben ezek következtetéseit mellőzik vagy „túlhaladtaknak” nyilvánítják. A dialógus, a szakavatottsággal és objektivitással folytatott igazi véleménycsere így lehetetlenné válik. Vajon *Erdély története* szerzői azt hiszik, hogy ha nem vesznek tudomást a tételeiket cáfoló bizonyítékokról, azok megszűnnek létezni? A századok és évezredek mélyéről jövő bizonyságok – kezdve Hérodotoszsal a gétákról írott és végezve a jelenkori forrásokkal – mindig megmásíthatatlanul bizonyítani fogják a román kontinuitást és egységet dák földön. S minden olyan értelmezés, amely ezeket mellőzi, végül is összeomlik. [...] ³

Meglepő és felháborító, hogy egy ilyen munka, mely semmibe veszi a történelmi igazságot, durván meghamisítja és rágalmazza a román nép sok évezredes dicsőséges múltját, napvilágot láthatott a Magyar Tudományos Akadémia égisze alatt. Hogyan engedhető meg, hogy a tudományos lelkiismeretesség és szakmai etika legmagasabb fórumát képviselni hivatott intézmény égisze alatt olyan munka jelenjék meg, amelynek semmi köze sem a tudományhoz,

2 A kihagyott részben a három román szerző párhuzamot von az 1986-os 3 kötetes mű, valamint az 1940. augusztus 30.-i második bécsi döntés előtti hetekben (a Magyar Történelmi Társulat kiadásában) megjelent „Erdély” című tanulmánykötet, és az 1946-ban – a béketárgyalások idején – kiadott „Erdély története” között, kiemelve, hogy Makkai László mindhárom kötetben szerepelt (illetve az 1946-os egyedül jegyezte). Szerintük Makkai „egy, a történelem által elítélt revizionista hitvallás késői »apostolaként« jelentkezik.”

3 A kihagyott részben azt állítják a sovíniszta szerzők, hogy a magyarországi és az emigráns magyar történetírás közt nincs különbség, „ha Erdélyről, pontosabban az Erdéllyel kapcsolatos revizionista álláspontról van szó.”

sem az etikához, amely lelkiismeret-furdalás nélkül mellőzi, hamisítja, torzítja a legelemibb igazságokat, feléleszt egy olyan rágalmat és tételeket, amelyekről azt hittük, hogy már régen a történelem szemétládájának mélyére kerültek, káros és veszélyes eszméket hangoztat, amelyek csak lenézést és felháborodást kelthetnek, csak széthúzást és viszályt szíthatnak, csak mérgezhetik a légkört?

Erdély története példa arra, hogyan nem szabad történelmet írni. A nem konvenióforrások és a különböző következtetésekre jutó szakirodalmi munkák szándékos mellőzése, az önkényes értelmezések (sokatmondó példa ilyen tekintetben a különböző összeírási és népszámlálási adatok tendenciózus manipulációja), a hamisítások és a rágalmozások – íme, mi jellemzi ezt a munkát, amely a magyar történetírás régi, sőt, a horthysta Magyarország idejéből származó pozícióinak késői, anakronisztikus és sajnálatos kiadásaként jelentkezik.

A történetírás elsősorban arra hivatott, hogy feltárja és kimondja az igazságot, s minden ami az igazságra épül, maradandó és jótékony. Akárcsak a nyelvek Aiszoposz híres meséjében, a történelem is – attól függően, hogyan írják – közelebb hozhatja a népeket egymáshoz, vagy széthúzást kelthet közöttük. A békére, a biztonságra és az együttműködésre törekvő világban élünk, miért ne állítanánk a történetírást ezeknek az egyetemes emberi eszményeknek a szolgálatába? Miért ne szolgálhatná, ahogy illik, a népek közötti kölcsönös megismerés és közeledés nemes ügyét? Miért alacsonyítjuk le a gyűlölet propagálásának hálátlan szerepére? Így járva el megalázzuk a történelmet, mint tudományt és méltatlanná válunk a történetírás professzionistái címére; sajnos, erről megfélekedtek *Erdély történetének* szerzői, amikor a történelem hamisítóinak szerepébe léptek.

Ştefan Pascu – Mircea Muşat – Florin Constantiniu: Tudatos történelemhamisítás a Magyar Tudományos Akadémia égisze alatt. Magyarul először az Előre 1987. március 13.-i számában jelent meg. (Mi a Korunk 1987. márciusi számában megjelent szöveget használtuk, 268-280. o.)